

תחליף לגבריות

בעיקבות המבצע של אייבי נתן פנה "העולם הזה" אל הפסיכיאטר ד"ר ברק ליסמאן, עודה חדש מארגנטינה, שהתפרסם כמרפא בשיטת ההיפנוזה וכמתנגד לשיטת הרפוי הפסיכואנליטי, המתנהל באמצעות שיחות. בראיון שנערך עימו הסביר הרופא את הגורמים וההשפעות של תעשיית עצוטי המלחמה.

למה בכלל קונים ילדים צעצועי-מלחמה?

אני חושב שזה עניין של ההורים. באופן מיוחד של האבא. ראיתי הרבה אבות שקונים צעצועים לילדים ומתחילים לשחק עם זה בעצמם. זה לא בגלל שהם רוצים להרוג אנשים, זה בגלל הבעיות האישיות שלהם. אם אני הולך לעשות מלחמה עם הערבים, זה לא בגלל שאני שונא אותם. אני עומד מול משהו שאני בכלל לא מכיר. אני לא יודע אם יש לו אבא או אמא, אם יש לו ילדים, אם הוא יכול להרגיש אהבה או שנאה. בגלל החינוך שלי אני צריך להרוג אותו אפילו שאני מרגיש גיעול-נפש. ואם אהבנו הולכים מס' פיק עמ"ק, תמיד מופיע משהו מיני. חוסר גבריות. אבא שלא מרגיש את עצמו גבר חושב שאם יתן לילד דברים של גבריות הוא יעשה ממנו גבר. אבל הוא מרוויח מהו רק שתיילד נעשה חוקפני ולא גבר.

זה לא יעשה אותו גבר. גבר הוא יהיה רק בתוך הזהות שלו כגבר. והוא לא קונים בצעצועים. זה אותו הדבר כמו שקר נים לילדה בובות. זה לא אמר שאם אני אתן לה בובה למחרת היא תהיה אשה. היא יכולה לשחק עם בובות ולמחרת, בגלל בעיות בין אבא לאמא, כמו למשל אמא שהלטינית היא תרצה לקבל את הדמות של האבא. בשבילה להיות אשה זה להיות כמו האבא. איתו הדבר עם הילד, שמקבל דמות נשית אם הוא שונא את אבא שלו. ילדים מחפשים להיות כמו משהו. ילד יהיה תמיד כמו הדמות הכי יפה בעיניו.

אם כך, מדוע למרות העובדה שצעצועי-המלחמה כמולאים פונקציות שונות אצל ילדים ומבוגרים כאחד, גם אם הם שוליות, כאן אנשים רבים לשכור את ה"צעצועים"?

זה כאלו סובלימציה. זה גם לשבור משלו, אבל בצורה טובה. הפעולה של

השבירה גורמת סיפוק. באופן סימבולי הוא שובר מה שהוא לא יכול לשבור באמת. האבא אולי שובר את הראש של אשתו. הילד שובר את האבא והאמא שלו. הוא לא הורג את הערבי, או את הגרמני או הפולני. הוא לא מכיר אותם. הוא מכיר רק את האבא והאמא שלו או את האריות שלו. ורוצה להרוג אותם. התירוץ הוא לשים להם תחפושת. ואז כאלו הרגתי ערבי, אינדיאני או חיה, אבל הסיוחילה לא את אבא או אמא שלי.

האם אתה חושב שהאנשים כאמת מעוניינים בשלום?

כל אחד אומר אני אוהב שלום, ובתוך המילה שלום עושים את הכל ההיפך. כל אחד אומר אני לא אוהב להתווכח, אבל מחפשים כל מיני תירוצים כדי להתווכח. כל מדינה קונה נשק כדי שיהיה שלום. זה התירוץ. אבל מה יעשו עם הנשק? צריכים להשתמש בו. החיילים לא יודעים שהם קורבן של אינטרסים של אנשים ש"עושים עסק ובגללם הם צריכים מלחמות. לפני אלפי שנים, עשו מלחמות בגלל צורך באדמה, היום המלחמות זה עסק.

כמה אנשים היו נשארם בלי עבודה אם היו מפסיקים את המלחמות? מה היו עושים כל הקצינים של הצבא? כל אחד יודע שמשוטט אחד עולה מיליונים. אם היו משתמשים בכל המאמצים והכסף ש"מוציאים על המלחמה כדי לעשות את החיים של האנשים יותר קלים, ולספק להם את הצרכים האלמנטריים וללמד אותם ליהנות מהכל, ללמד אותם להיות בתוך אהבה, מי היה רוצה לעשות מלחמות? מי שאין לו כוח נפשי כדי להיות בשלום עם עצמו. צריך תירוצים כדי לרוקן את כל המתח שיש לו — ובשם השלום הוא עושה מלחמה.

אך יוכלו האנשים להיות שווים אם יש כלי-כף הרבה אנשים שאפתנים ורכושנים?

הכל מתחיל עם הילדים. מתי מתחילה

אכריח את הבן שלי להיות רופא. הוא אף פעם לא יהיה רופא. הרבה אנשים עושים דברים שהם לא רוצים לעשות רק כדי לא להיות כמו אבא או אמא.

מה דעתך על הבחורה מר בוספון שיש לה מנת המישכל הגבוהה ביותר בעולם בגלל החיי נך שקיבלה?

צריך לשאול אותה איך היא מרגישה בתוך הגאונות שלה. העניין הוא לדבר איתה, לא עם אבא שלה. ברור שאבא שלה גאה. בשבילו היא כל הדברים שהוא לא הצליח להשיג.

איי קיו זה לא עניין של גנים?

בשום אופן לא. זה כמו הסיפור שסיפרו פעם על קבוצה של מדענים שרצו להפוך ילדה לגאון. בגיל חמש היא כבר ידעה סינית ומסיקה. פיתאום בא עיתונאי לעי שות עליה כתבה, וככה נוצר קשר נפשי ביניהם. היא התחילה להרגיש אהבה. היא אף פעם לא הרגישה את זה. היא היתה מבוגרת, אבל פיתאום רצתה להיות ילדה עם כל מה שמגיע לילדה. הוא קנה לה צמר-גפן מסוכר ולקח איתה ללונה-פארק. היא חזרה לחיים האמיתיים שלה. היא לא נולדה גאון. עשו ממנה גאון. יש מיספר מסוימים של תאים במוח. תלוי אם מנצלים את כולם, ובאזיה גיל. בזמני למשל, התחילו ללמוד רק מגיל שמונה. היום מתחילים בגיל חמש.

אפשר לראות שהכל פשוט. רק האנשים סיבכו את הכל. לכל דבר שרואים בעולם יש סיבה. אני באופן אישי, לא חושב שהאקט הסימבולי של ניפוח הצעצועים יעזור. למחרת יקנו לילדים עוד פעם צעצועי-מלחמה. כשתיגמר כל הצרמוניה ויתורו הביתה, הם יעשו עוד פעם מילי-חמה עם ההורים וביניהם לבין עצמם. כזה זה עניין של ההורים אם הם מתנהגים גים באהבה ובתשומת לב. הילדים אפילו לא יחשבו על צעצועי מלחמה. הם ירצו לאהוב. זה ירצו צעצועים קונסטרוקטיביים. כיים. אל דסטרוקטיביים.

האמביציה? אם יש להורים שניים-שלושה ילדים הם מעדיפים אחד. נגיד שקונים לאחד יותר דברים כי הוא יותר חלש והוא צריך יותר. וההורים גורמים את האמביציה. הילד לא יודע אם הוא צריך או לא, הוא רק יודע שלאט שלו קנו ולו לא קנו. הוא לא חושב על מה שיש לו כבר, אלא על מה שנותנים לו. אם יש לו יותר ממה שיש לאח שלו, זה טיבעי בשבילו. בגלל שהוא יותר גדול יש לו יותר. אבל אם קונים לאח שלו ולו לא קונים. זה אפלייה ואז זה גורם לאמביציה. אני אגרום שלי יהיה כמו לאחי. זה כמו הילדים שמקבר לים תמיד את הבגדים מהאחים הגדולים. אף פעם לא נותנים להם משהו חדש. לא נותנים להם הודמנות להוכיח את הטעם שלהם. אם ילד בטוח שלא עושים אפלייה, אין לו אמביציה. הוא יכול פתאום לחשוב שיש לו המון, ואפילו להתחלק עם אחרים.

ילד לא נולד גאון

לפי התיאוריה שלך, אפשר לחנך את כולם לנורמליוציה. האם אינך חושב שזה מסוכן? איך היו כל האמנים יוצרים בני התסביכים שלהם?

אם אני אמן, ואני מוכיח שבתוך העבודה של הידיים שלי או במסיקה שלי אני יכול לתת הנאה לאחרים, אין בעייה. אמן לא חייב להיות אדם מתוסבך. יש כאלו גם עניין של כישרון מלידה ושל חינוך. בטוהובן נולד במישפחת מוסיקאים.

יש אנשים שאבא שלהם היה סנדלר ונעשו אמנים?

הכל עניין של אהבה. אם אני רופא ואני אוהב את העבודה שלי, אני מוסר את האהבה והסיפוק במקצוע שלי לכן שלי. הבן שלי צריך זהות. הוא צריך להיות כמו משהו. או למה לא להיות כמו אבא, אם לאבא טוב? אבל אם אני